

Ljusdalskyrkan

Tåby pastorat.

Pastoratet, som var prefende till rektorn i Söderköping 1558—1585, vakanssattes på grund af Kgl. brefvet 1913 $\frac{4}{5}$ och blef annexförsamling till Kuddby 1917 $\frac{1}{5}$ på grund af Kgl. brefvet 1916 $\frac{9}{10}$.

Litteratur: Brocmann, 2: 564; Widgren, 2: 207; Ridderstad, gamla uppl., 2: 297; nya uppl., 2: 167, och Sverige, 2: 848.

a. Kyrkoherdar.

1. *Johannes* var curatus in Taby 1341 $\frac{25}{3}$, då Ingolph af Hälla bortbytte en mindre del af Brunneby gård till honom.
2. *Folko* var curatus in Thasby 1427.
3. *Olavus Bartholdi*, 1495. Se kyrkoherdar i Häradschammar.
4. *Joannes* blef curatus 1510. † 1519.
5. *Ragvaldus Petri* blef curatus 1520. † 1535.
6. *Thomas Caroll* blef kyrkoherde här 1536. † 1540.
7. Her *Rasmus* var kyrkleprest i Tåby 1553 $\frac{21}{7}$, kallas proest 1553 $\frac{6}{8}$ och lefde ännu 1558 $\frac{81}{8}$.
- 8(1). *Ericus Petri*, 1558. Se rektorer i Söderköping.
- 9(2). *Michael* var kyrkoherde här ännu 1569 $\frac{25}{1}$. Se rektorer i Söderköping.
- 10(3). *Claudius Johannis*, 1569. Se rektorer i Söderköping.
- 11(4, 11). *Benedictus Orosander*, 1580. Se rektorer vid katedralskolan i Linköping, I: 272.
12. *Ericus Laurentii* blef kyrkoherde här 1585. † 1627.
Ericus in Tåby underskref Klercheriets förseglings på Arsföreningen 1590 $\frac{7}{8}$ och Uppsala mötes beslut 1593.
13. *Johannes Podolitus*, född i Ekeby, okändt när. Fadren kyrkoherde. Student i Uppsala 1619 $\frac{25}{3}$, sedan i Rostock, där han orrade 1614; kyrkoherde här 1629. † 1640.
Gift med en dotter till J. Eld, kyrkoherde i Skepda. — Son: *Gustaf*, tjänste länge och tappert i tyska och polska krigen och var kapten 1648—1656, fader till *Härald* (1682), adl. *Pistolsköld*.

16.9 - 40

1641 - 44
14. *Ericus Nicolai* (Wretensis, Palumbus), född i Söderköping 1603. Fadren kyrkoherde i Vreta Kloster. Student i Uppsala i Sept. 1624; prv. till komminister i Vreta Kloster 1630 12/11; kyrkoherde här 1641. † 1644.

Gift med *Christina Michaeldotter*, brukspatrondotter från Västra Bergslag. — Döttrar: *Catharina*, f. 1633 20/8, † 1673 11/3, kommunpräga hos drottning Christina, gift 1650 30/11 med Daniel (Utter, adl.) Uttermark, ståthållare i Änkedrottning Hedvig Eleonoras liffgeding. *Christina*, gift med efterträdaren.

1646 - 61
15. *Marcus Erici Toberus*, född i Täby 1606. Fadren bonde. Student i Uppsala i Okt. 1624; hospredikant på Stegeborg 1640; kyrkoherde här 1646. † 1661.

Gift med *Christina Ericdotter*, dotter af företrädaren. — Barn: *Ramson*, kyrkoherde i Gryt. *Christina*, gift med efterträdaren. *Margareta*, † i Brunneby härstides 1669 4/1.

1663 - 20
16. *Nicolaus Regnérus*, född i Regnū, okändt när. Fadren kyrkoherde. Prv. såsom gymnasist 1632 20/8; kyrkoherde här 1663. † 1670 10/8.

Gift 1664 med *Christina Toberus*, dotter af företrädaren. — Barn: *Helena*, döpt 1665 31/7. *Nicolaus*, f. 1667 24/4, † 1699 20/4. *Johannes*, döpt 1669 20/6. — Om denna silit *Regnér* se Setterdahl, Östg. nat. i Lund, s. 178, 179.

Hans dödsfall är i dödboken antecknad af hans maka, som efter tidsuppgiften tillskrifvit med prydlig handskrift de orden: "blef min hertans kiere man dödh D. Nicolaus Hemmingi Regnerus pastor in Täby".

1672 - 1711
17. *Canutus Orellius*, född i Östra Ryd 1630, där fadren, som hette Jonas, bodde i Ledugården. Student i Uppsala i Juni 1659; prv. 1663 22/12; komminister i Landeryd 1665; kyrkoherde här 1672. † 1710 20/1, begr. 8/8.

Gift 1) 1664 8/10 med *Christina (Kerstin) Ajalinus*, begr. 1681 8/2, kyrkoherdedotter från Landeryd. — Barn: *Jonas*, döpt 1665 25/10. *Elisabeth*, döpt 1667 20/8, begr. 1688 24/8. *Samuel*, döpt 1669 20/8, begr. s. Å. 18/8. "Alsa", döpt 1670 11/8, begr. s. Å. 24/4. *Kirstin*, döpt 1671 17/8, begr. s. Å. 1/10. "Alsa", döpt 1673 22/12, gift 1698 6/12 med "Oluf Svensson från Aby krog". *Andreas*, begr. 1678 14/8. *Maria*, döpt 1677 31/1, begr. 1681 8/2. *Andreas*, döpt 1678 14/8. *Canutus* och *Samuel*, döpta 1679 20/4, begravdes s. Å. 8/12. — 2) 1682 med *Ingrid Laradotter Wr* (= Ur eller Uhr) från Konungsund, begr. 1683 10/7. — Döttrar: *Maria*, döpt 1688 27/8, gift 1708 18/11 med "mäster Gotthard Erford". *Christina*, gift 1) med efterträdaren; 2) 1719 28/10 med Johan Hagman, rådman i Söderköping. *Margareta*, döpt 1686 25/8, begr. s. Å. 22/7. *Ingrid*, döpt 1687 8/8. *Catharina*, döpt 1691 24/12, † 1700 18/8, gift 1720 10/1 med "Mårten Sandberg", trädgårdsmästare i Brunneby härstides.

I Protokollet 1676 27/6, "IN SYNOODO PETRINA" läses: "Pastores i Häradszhammar och Täby, Dn. Bothicidus Isr. Wangelius och Täby

Dn. Canutus Orelius tillfrågades om något tröllwäsende woro i theres försambl:r, Emedan H. N:de h:r Landzhöfdingen sagt at i Häradzhammar woro 11 stycken sådana, h:r Bothwid sade sig sådant icke afweta. ey heller hört ther om något talas tå han nästl. Söndag war på Broxwijk och prädkade, ther ock h:r Landzhöfd. tillstädés war.

H:r Knut betygnde sig ey något sådant i sin församb:l. afweta eller förstädt, före än han fick sin *Præpositi* bref, om thet wäsende som är emellan M:r Jon i Steen. och hans Sochneman Håkon i Kjortlinge med smeden Sixten, nembl. at en klook hustru i Täby S:n låtit Smeden see Håkons ansichte i en watnsåh. Och tå Pastor hade försambl. i Sochnestugan, bekände thet at främmande folk sökia något till samma hustru, plägar bota boskap, huilket stundom helper, stundom intet; är elliest utsattig och en arm tiggerska. M:r Jon och Håkon woro till thenne dag citerade, Håkon *comparerade*, Pastor intet, utan sig skrifftel. uhr-sächtade, förgifwandes sig vara sink af ögnewerk, thet hans vicini af Prästerskapet tillfrågade. intet afwiste, Håkon bekände at han war i kyrkian nästl. söndagh, och war tå intet sink. Tillspordes Håkon om han wiste något mehr berätta om then kloka hustrun i Täby S:n, sw. Ney, utan thet smeden sagt för honom, nembl. at M:r Jons bud warit hoos henne, tå en hans piga skulle haf:a borltagit itt sparlakau, doch wille Håkon thet icke tillstå, emädan ther är intet åth, sade han, at rätta sig eftersm edens ord. framtedde sedan 1) en förljknings skrifft emellan sig och M:r Jon, betygandes icke sig utan M:r Jon tillbudit göra förlikan, och fått i wänskapzgäf:a 12 daler, men wiste nu icke om thet kunde bestå, eftersom han och wederparten woro citerade, therföre han sig ock instält. 2) En smedens attest gifwin M:r Jon, som skulle han intet weta af saken emellan smeden och Håkon; är altså smeden tuätlig, willandes göra Tlingsatsten om intet, ther uti M:r Jon införes eftersm edens berättelse, mycket styrkt under emot Håkon, huilken icke skulle gjordt emot *Cons:ii citation* och låtit förljka sig; swarade sig blifvit ther till skrämler. *Resol.* M:r Jon och Håkon skola båggie bättre fram *comparera.*"

18. *Zacharias Hanssonius* blef student i Lund 1695 och prv. 1702 $\frac{1}{4}$; adjunkt här 1705; kyrkoherde här 1711. † 1717 $\frac{2}{4}$, begr. i sakristian $\frac{1}{2}/\text{a}$, 51 år gammal.

Gift 1708 $\frac{10}{11}$, med *Christina Orelius* (omgift 1719 $\frac{20}{10}$ med Johan Hagman, rådmän i Söderköping), döpt 1694 $\frac{22}{7}$, dotter af företäldaren. — Söner: *Canutus*, f. 1708 $\frac{2}{12}$, begr. 1707 $\frac{8}{2}$. *Johannes*, f. 1708 $\frac{5}{4}$, kopparslagaregesäll, † här 1737 $\frac{7}{7}$. *Zacharias*, f. 1711 $\frac{10}{7}$, † s. n. $\frac{9}{8}$.

19. *Johannes Collander*, 1717. Se kyrkoherdar i Östra Husby.

1211 - 17

Värd

1217 - 31

23. **Johan Collander**, född i Kvillinge 1674^{16/10}. Fadren, som hette Hans, var sockenskomakare. Modrens namn var Elisabeth Andersdotter. Student i Upsala vt. 1701; prv. 1708^{30/1}; komminister i Roxlösa och Väfversunda 1709; komminister här 1710^{1/7}; kyrkoherde i Tåby 1717; kyrkoherde här 1731. † 1745^{14/6}. — Hans porträtt finnes i ena sakristian härstädens och en minnestafla öfver honom i vapenhuset.

Gift 1) 1709^{10/6} med *Maria Fröling*, f. 1684^{2/4} (döpt 12/4), kyrkohereddotter från Skedevi. — *Son: Magnus*, f. 1710^{20/8}, stud. i Ups. 1728, † i Stockholm 1732^{8/1}. — 2) 1712^{12/6} med *Maria Tzander*, f. 1683, † 1762^{24/10}, kyrkohereddotter från Höreda. — *Barn: Catharina*, f. 1713^{17/4}, † s. å. 5/7. *Johan*, f. 1714^{6/6}, stud. i Ups. 1733, privatlärare i Stockholm, pietist, † 1763. *Elisabeth Maria*, gift med L. Schemmark, kyrkoherde i Östra Ny. *Claës*, f. 1717^{19/4}, stud. i Ups. 1735, kvartermästare vid Östgöta kavalleri med kornetts titel, † 179.. *Catharina*, f. 1718^{21/6}, † s. å. 20^{9/9}. *Hauquin*, f. 1719^{23/8}, stud. i Ups. 1738, pietist, skolmästare först i Stockholm, sedan i Söderköping. † i Konungsund 1795^{19/8}. *Anna Catharina*, gift med L. Linzander, kyrkoherde i Normlösa. *Hedvig*, f. 1721^{15/12}, † 1723^{25/3}. *Gustaf*, f. 1723^{26/1}, stud. i Ups. 1742, fabrikör och kvarnägare i Norrköping. † 1805^{27/10}. *Hans Petrus*, f. 1724^{16/12}, stud. i Ups. 1742, kassör vid Bokauktionskammaren i Stockholm, medarbetare i tidskriften Landtbibliotek 1771—1772 och från 1786. † i Maj 1787.

1231 - 40

20. *Nicolaus Södersten*, född i Söderköping 1672 $\frac{11}{12}$ /s. Fadren kyrkoherde i Drothem. Efter studier i Linköping student i Uppsala 1689 $\frac{2}{11}$; kollega i Söderköping 1704 $\frac{14}{12}$; prv. 1712 $\frac{31}{1}$; kyrkoherde här 1731. † 1740 $\frac{2}{3}$, begr. i sakristian $\frac{13}{3}$.

Gift 1) 1700 $\frac{26}{12}$ med *Elisabeth Wibling*, om hvars släkt se Sv. Attartal, 14: 280, f. 1676 $\frac{9}{9}$, † 1712 $\frac{10}{12}$, dotter af Samuel Wibling, båtsmansskrifvare i Söderköping, och Ellsabeth Follingius. — Barn: *Magnus*, f. 1699 $\frac{27}{12}$, † 1700 $\frac{1}{2}$. *Magnus Samuel*, kyrkoherde i Hällingeberg. *Britta Elisabeth*, gift med J. Englin, kollega i Söderköping. *Nils*, f. 1708 $\frac{3}{2}$, begr. s. d. $\frac{16}{2}$. *Nils*, f. 1710 $\frac{3}{6}$, † (drunknade vid Söderköping) 1721. — 2) 1714 $\frac{1}{2}$ med *Elisabeth Rizander* (gift: 1) 1686 $\frac{15}{12}$ med Hindrich Distman, postmilstare i Söderköping), f. 1697 $\frac{17}{9}$, † 1736 $\frac{13}{3}$, dotter af Erasmus Rizander, postmilstare i Söderköping, och h. h. Elsa. — 3) 1737 $\frac{3}{7}$ med *Anna Catharina Mosellius* (omgift med H. Lindblom, kyrkoherde i Västra Husby), döpt 1710 $\frac{25}{3}$, † 1762 $\frac{8}{2}$, kyrkoherdedotter från Gärdeby.

1242 - 28

21. *Bengt Follén*, född på Korsnäs i Skälvvik 1702 $\frac{6}{10}$. Fadren kyrkoherde (i Svinstad, nu) Bankekind. Student i Uppsala ht. 1720; prv. 1725 $\frac{7}{4}$; komminister i Kaga 1727; kyrkoherde här 1742. † 1778 $\frac{27}{3}$.

Gift 1) 1725 $\frac{7}{11}$ med *Anne Finellius*, f. 1712 $\frac{28}{5}$, † 1762 $\frac{15}{4}$, kyrkoherdedotter från Västra Stenby. — Barn: *Brigitta Christina*, f. 1729 $\frac{17}{8}$, † 1789 $\frac{9}{4}$, gift 1) 1747 $\frac{3}{11}$ med Peter Neander (f. i Småland 1712, † 1753 $\frac{10}{9}$), provincialschüler i Östergötland; 2) 1763 $\frac{3}{6}$ med Anders Weijblom, färgare i Söderköping; 3) med Adam Lindgren, inspektör i Dagsberg; 4) 1770 $\frac{23}{11}$ med Carl Fredric Wickstrand, kamrer i Brobytomta i Furlogstad. *Gunnar*, f. 1731 $\frac{16}{12}$, † s. d. $\frac{17}{12}$. *Jonas*, f. 1735 $\frac{6}{8}$, † s. d. $\frac{10}{8}$. *Eva Maria*, f. 1739 $\frac{27}{2}$, † 1740 $\frac{1}{3}$. — 2) 1763 $\frac{2}{2}$ med *Margareta Brigitta Widlinghoff* (omgift 1781 $\frac{8}{2}$ med Hans Magnus Linde, inspektör på Rogestad i Östra Harg), f. 1724 $\frac{25}{9}$.

Liksom biskop Lindblom var en flende till de gamla medeltidskyrkorna, af hvilka många på hans tillstyrkan dels nedrefvös, dels vandaliseras för att ersättas med kyrkor i den neologiska stilen, så var biskop Rhyzelius en flende till alla klockstaplar, af hvilka flera på hans befällning nedrefvös. Så ock här, där man på den gamla kyrkomuren, som var för svag att upphära ett torn och aldrig varit afsedd till, att man därpå skulle bygga ett sådant, lät uppföra en tornbyggnad, hvilket blef ett förfeladt arbete, ty sprickor uppstodo överallt i muren, och tornets höga tråresning hotade att dagligen rasa ned, hvarföre man knappast ett år efter tornets uppförande nödgades taga ned detsamma, och kyrkan fick sedan ej något klocktorn förrän 1819.

För att för eftervärlden betyga sin tillfredsställelse över det nya klocktornet och visa sitt poetiska smille, författade kyrkoherde F. följande verser, som inlades i tornspirans topp.

Tå man på andra sedt af halfva sido thetta
Märek, Siuttonhundra Femti Ett, thet lida må Tu wetta
Tu nyia tilldragit sig i Täby; — lystra när!
Nu Kung är Adolph Friederich, Nytt torn på kyrkian här.

Thet förra får sin tålekar' fullt; thet sednar' wj omhandle
I åhr wj rifyvit här omknall båd. Torn och Stapel gamble
Thet nyja Torn med sin structur fast prjsar Mästarns hand.
Är zirligt skåda som ett uhr, gier ocksa ljuslig klang.

Jon Mousson i Orrwalla stält om thetta Mästerstycke
Tå Gustaf Adolph Lagerfeldt war Länets Far och smycke
And. Ol. Rhyzelius ock Bisp samt Pastorn Beuet Follén.
När tu så mycket här om west, fråg' mer ej efter sen.
Gud skydde nu sin Helgedom, ther med ock Tornet thetta

För olycksfall och alt ondt som mong wärk gör gauska slätta;
Thet stände fast tilş med Sin dom, Gud komma månd' och laga
Dät Nyja himbla Hans Zion, det alla må mottaga!!!

22. *Samuel Juringius*, 1778. Se kyrkoherdar i Kvillinge, sid.
290.

Värd
1728 - 90

23. *Gustaf Adolph Grönlund*, född på Fästad i Lofta 1733
^{5/11}. Föräldrar: Peter Grönlund, kronolänsman i Tjust, och Maria Åbman. Efter studier i Linköping student i Lund 1757; prv. 1762 ^{17/1}; komminister i Gryt ^{1772 7/10}, tilltr. 1773; past.ex. i Maj 1783; kyrkoherde här ^{1790 6/10}, tilltr. genast. † "af en häftigt påkommende blodstörtning" ^{1797 23/1} "kläckan ^{1/2} til 2 om morgonen", begr. af prosten Scheunmark ^{2/2}.

1790 - 42

Gift 1773 ^{21/10} med *Maria Brigitta Olofsson*, f. 1752 ^{17/8}, † 1834 ^{25/12}, komministerdotter från Tryserum. — Barn: *Maria Christina*, gift med B. Kuhlers, kyrkoherde i Vånga. *Petrus*, komminister i Östra Ed. *Jonas*, f. 1782 ^{27/5}, bodde i Söderköping 1800, hvarifrån han flyttade utan anteckning om hvart. *Anna Brita*, f. 1785 ^{1/8}, † 1858 ^{10/1}. *Johanna*, f. 1790 ^{24/6}, † 1842 ^{15/1}.

Hans lefnadsteckning finnes i Linköpings Stifts-Tidningar 1797, N:r 10.

Ur personalierna, som i handskrift finnas i Stiftsbiblioteket, må anföras: "Då Adjumenten Grönlund emottagit detta dyra ämbete, ansåg han det för Guds råd och vördade därvid Hans vägar; ty hans samvete intygade at hans upsåt var rent och at Gud styrt detta verk. I alla ämbetsförrättningar var ändamålet Guds ära, människors omvärdelse,

—
25. *Samuel Juringius*, född i Kvillinge 1728 20/2. Son af N:r 23. Efter studier i Linköping student i Upsala 1746 23/3; fil. kand. 1753; magister 1755 16/6; prv. till adjunkt här 1753 16/12; komminister här 1760 10/12, tilltr. genast; past.-ex. 1767 14/10; kyrkoherde i Täby 1778 23/9, tilltr. 1779; prost 1789 27/6; kyrkoherde här s. å. 7/12, tilltr. 1790. — Predikade vid prästmötet 1767 24/9. † 1807 31/3 kl. half 7 om morgonen, begr. af kyrkoh. Schenmark i Konungsund 16/4. — Porträtter af honom och hans maka finnas härstädes. — En liggande sten utvisar hans hyllostad.

Gift 1765 20/2 med *Ingrid Catharina Moselius*, f. 1742 20/5, † 1814 3/2, kyrkoherdedotter från Östra Eneby. — *Barn*: *Petrus*, f. 1766 4/10, † 1767 30/12. *Anna Charlotta*, gift med J. Schenmark, kyrkoherde i Konungsund. *Magnus*, komminister i Borg och Löth. *Samuel*, kyrkoherde i Konungsund. *Petrus*, f. 1772 17/7, † 1773 12/11. *Carl*, f. 1773 31/12, † 1779. *Anders*, f. 1775 6/6, † s. å. 28/12. *Catharina Margareta*, gift med J. Wählander, kyrkoherde i Täby. *Sara Christina*, gift med efterträdaren. *Johan*, f. 1783 30/9, † 1784 10/1.

helgelse och salighet. Därföre höll han, såsom Paulus, sig icke för den där något veste, utan Christum och honom korsfästan. Under sådant bemödande at behaga Gud, blef han aktad och älskad af Guds vänner. Om verldens vänner föraktade honom, ansåg han det icke med förakt tilbaka, utan ömkade sig öfver deras sorglöshet om det ena nödvändiga.

Huru H:r Kyrkoherden Grönlund har utfört sitt värf, behöfver jag icke omröra. I hafven sjelfve vitsordat den beskrifning jag redan gjort, med Edra snekar öfver hans sjukdom och tiltagande krämpor, som nekat Eder at så ofta få höra honom, som I åstundat. I hafven ju, då han, med svaga kroppskrafter, predikat, skockat Eder tilsamman, och af hans tal igenkänt en Lärare, som intet annat sökt, än at föra sine Åhörare til Jesum och saligheten. I hafven i hans enskilda omgänge funnit honom vara densamma som i kyrkan. I veten huru han jämvälv då hälst talade om Gudliga saker, och ledde andra ämnen äfven til uppbyggelse. Af plågor öfvades han i tålmod. Och om ledsnad någon gång förmärktes, då brydsamma mål föreföllo, som ville rubba hans stilla sinne i Gudi, så bevisar äfven den, at han hade sin omgängelse i himmelen, dädan han väntade sin Frälsare Herran Jesum Christum.

24. *Jon Wählander*, född i Östra Ny kyrkoherdeboställe 1743 12/8. Föräldrar: Jonas Tockerstrand, kyrkoherde i Malexander, och Ingeborg Wählin, kyrkoherdedotter från Östra Stenby. Efter studier i Linköping student i Upsala 1761, i Lund 1763; prv. 1770 24/5; komminister i Nykil 1779 15/12, tilltr. 1780; past.-ex. 1787 19/10; svensk kyrkoherde i Norrköpings Hedvig 1788 19/2, tilltr. s. å.; kyrkoherde här 1797 20/9, tilltr. 1798; prost 1799 23/11. Predikade vid prästmötet 1787. † 1809 3/2, begr. i kyrkan af prosten Schenmark 16/2. — En minnesvård utvisar hans och hans 2:dra frus sista hvilorum och hans porträtt finnes i Hedvigs kyrkas sakristia i Norrköping.

Gift 1) 1792 19/4 med *Catharina Christina Sandahl*, f. 1762 25/6, † 1792 29/12, dotter af Jonas Sandahl, komminister i Asker af Strängnäs stift, och Brita Christina Hedin, om hvars släkt se Sv. Attartal, 8: 159. — 2) 1800 17/10 med *Catharina Margareta Juringius*, f. 1777 14/9, † 1838 18/11, kyrkoherdedotter från Kvillinge. — Barn: *Jon*, kyrkoherde i östra Husby. *Inga Catharina*, f. 1803 24/4, † 1857 29/4. *Samuel*, f. 1804 31/10, † 1812 30/8. *Anna Christina*, gift med J. M. Lindbom, kyrkoherde i Styrestad. — Om släkten Wählander se Sv. Attartal, 9: 499.

Hans biografi i handskrift finnes i Stiftsbiblioteket.

Ur Schenmarks liktal, tryckt i Norrköping 1809 med titeln MINNE, må meddelas följande om honom såsom komminister i Nykil: "förut känd genom ryktet såsom en — uppbyggelig Predikant, vitsordade nu, inför en oräknelig mängd åhörare från åtskilliga orter, ryktets saunfärdighet, hvilket sedermera tillskyndade Honom hedrande kalleser."

Om honom som kyrkoherde i Norrköping heter det, att han "tillträdde — sitt ämbete, till sine nye Åhörares hjertelige glädje. Han erfor ock dag från dag deras tilltagande vänskap, hvilket hos honom väckte och underhöll en uppriktig akning och genkärlek, som varade hela hans lifstid".

Om honom heter det vidare: "salige Herr Prosten ägde lyckliga naturgåvor och en berömlig lärdom. Men detta allt var helgadt af Nåden, och därfor voro Hans afsigter rena, Hans öfvertygelse fast, Hans grunder säkra, och allt Hans uppförande, all Hans åtgärd svarade därmed. Självve Religionsföraktaren måste därfore högakta Honom; ty han besarade att stå svarslös emot Hans lärdom, smille och nit. De uppriktige Christne funno hos Honom altid uppbyggelse, de tviflade öfvertygelse, de förvillade säkra anvisningar, de bedröfvade hugsvalelse. Utrustad med sådane gåvor, var Han dock ödmjuk af hjertat och kände med ömhet sina brister. Han såg och högaktade andras förtjenster långt bättre än sina egna; därfore hindrade ingen afund honom att smaka ljufligheten af inbördes uppriktig vänskap; därfore blef Han ock älskad och ärad igen, af alla som rätt kände Honom. Här finner man ock orsaken, hvorfore salige Herr Prosten söktes till alla de syslor Han beklädt, och hvorfore Han sjelf, långt ifrån att sika efter lägenheter, med fruktan och betänkligheter antog de kallelser Han fick."

Efter liktalet äro tryckta två grafiskrifter, den förra af "En sörjande vän", den senare, som ock är anonym, lyder sålunda:

Förutan fordran af beröm:
Förutan fordran af belöning,
WÄHLANDER, nyttig, alstrar, öm,
Lärd, skicklig, utan Lagrens kröning,
Har samlat, (Sam- och Framtid döm!)
Hos sig vårt tidehvarfs försköning.

Ej för att mer fullkommen blifva
Ån Han som Christen mänska var,
Hos oss Han kunnat dröja qvar;
Men för att sina dygder lifva,
Och åt en älskad Ungdom gifva
Af dem det Ideal, som oss Han gifvit har,
Vi alle önskat längre njuta
Den nutta Hans umgänge gaf:

Och att Hans tårbestänkta graf,
Ännu ej i sin famn fått sluta
Den Man, i saknaden hvaraf
Vår ort skall länge tårar gjuta.

När han 16 Sönd. eft. Tref. 1787 afslade prof till kyrkoherdebefattningen i Norrköpings Hedvig (hans profspredikan är tryckt i Norrk. 1788), hade han till ämne: De Trognas wissa och saliga Hopp om de dödas Upståndelse, och det tilkommande werldens Lif, hvilket uppdelas sålunda: I. Detta Hoppets Wisshet. — det grundar sig 1) På JEsu Alsmäktighet. — 2) på JEsu rättsfärdighet. — 3) på JEsu Sanfärdighet. — 4) på JEsu Försonings delaktighet. II. Detta Hoppets Salighet. — ty det 1) Upmuntrar til Gudaktighet. 2) Tröstar i bedröfwelse. 3) Gifwer det Frimodighet emot döden.

Slutet af predikan lyder, som följer: "JEsus gifwe Eder en Lärare, som uplyst i förståndet, helgad i hjertat, warsam i lefvernet, nitisk och frimodig i Ämbetet, med lära och wandel kan förelysa sin Församling, och vara werldens salt; at emotstå otrons och ogudaktigheten fördärf, som i stora och folkrika församlingar snarast fräter omkring sig! En Lärare, som utrustad både med Naturens och Nådens gäfwor icke vårdslösar någon själ, utan outtröttel. arbetar at frälsa sig sjelf och dem som honom höra. At winna en sådan, härtil gifwe HERren Eder wishet och nåd! — Nu, HERren tänke i nåd på denna Wärda Församling, och låte Ordets saliggörande sanning rent och klart af rättsinnige Lärare förkunnas i detta Tempel, för Eder och Edra efterkommande, in til werldens ända. HERren låte och här altid finnas andäktige och lydige Åhörare, som anamma ordet med glädje, och bära frukt deraf i en Christelig wandel. HERren välsigne detta wackra Nain, denna Norrköpings Stad, och denna Församling i synnerhet! Dine Murar och Wärn ware salighet! Frid ware inom Dina Portar, och lycka i dina Palats! Godhet och trohet, med rättsfärdighet och Frid göре här et wänligt och välsignadt möte! Guds kännedom och fruktan blifwe hos Eder alla lagde til grund, både för borgerlig sällhet och ewig salighet! Så byggen I ej på sanden. Gud låter Eder om sider, när döden rycker Eder utur denna Stad, få ingå til salig Bor garerätt i det Himmelska Jerusalem, i den härliga och ewiga Stad, hwars Skapare och Byggmästare är Gud! — Jag slutar — Wi skiljas — Men JEsus förene oss en gång med glädje i de dödas upståndelse och det tilkommande werldenes Lif. Amen."

Fr. tr. utg. (utom omnämnda predikan): Prästmötes-Prädkan, föreställande den nödvändiga förbindelsen imellan Christendomens kunskap och Christendomens

utöfning, i anledning af Psalmen 86: 11; hållen i Linköplings Domkyrka d. 1 Martii 1787, Norrk. 1788. Llk-Tal vid Prosten Herr Doctor Pet. Lagermans Begravning i Norrköplings Stads Kyrka den 9 Martii 1790, Link. s. å. Christelig Prof-Predikan, hållen uti Norrköplings Stadskyrka den 1 Söndagen efter h. Treenighets 1790, Norrk. 1791. Prediko-Utkast. III. In diem Poenit I. Concio Posterior, öfver. Ps. 127: 1 (I Journal för Prester 1798, 2:dra häftet, sidd. 166—174).

25. *Magnus Samuel Munck*, född i Hällestad af Lunds stift 1764 ^{18/5}. Föräldrar: Nils Göran Munck, kronobefallningsman, och Jannika Maria Broomé. Efter studier i Linköping student i Upsala af Östg. nat. ht. 1784. Efter erhållene infödingsrätt i Linköpings stift prv. 1790 ^{6/5}; komminister i Norrköpings S:t Olai 1796 ^{9/11}, tilltr. 1797; past-ex. 1807 ^{26/9}; v. pastor s. d.; kyrkoherde här 1809 ^{20/9}, tilltr. 1811. † 1816 ^{20/1}.

Gift 1797 ^{22/9} med *Hedvig Charlotta Jung*, f. 1772 ^{28/11}, † i Linköping 1843 ^{4/3}, dotter af Albrecht Jung, vägmästare i Norrköping. — *Barn*: *Samuel Albrecht*, f. 1798 ^{20/7}, tillf. notarie, † i Linköping 1872 ^{24/2}. *Nils Johan*, f. 1801 ^{13/2}, † 1804 ^{9/2}. *Hedvig Maria*, f. 1802 ^{10/10}, † i Linköping 1871 ^{30/12}. *Nils Fredric*, f. 1803 ^{10/6}, vagnmakare i Göteborg. *Carl Johan*, f. 1810 ^{14/11}, grosshandlare i Süderköping, † 1875 ^{6/3}. *Edvard Gustaf*, läroverksadjunkt i Linköping.

26. *Gustaf Bergman*, född i Vimmerby 1757 ^{6/7}. Föräldrar: Jonas Bergman, handelsman, och Maria Rulin. Efter studier i Vimmerby och Linköping student i Lund 1778 och äfven i Upsala 1781, men hans namn finnes ej antecknad i Östgöta nations matrikel därstädes; prv. 1782 ^{22/3}; v. pastor 1791 ^{24/11}; brukspredikant vid Öfverum 1798 ^{8/10}; komminister i Eksjö samma år och dag, tilltr. 1796; komminister i Virserum och Järeda 1803 ^{16/9}, tilltr. 1805; past-ex. 1815 ^{10/5}; kyrkoherde här 1817 ^{15/1}, tilltr. 1818. † s. å. ^{2/8}, begr. i kyrkan af doktor Schenmark ^{13/8}.

Gift 1795 ^{9/5} med *Ulrica Wilhelmina Kalmborg*, adl. ätten 491, f. 1770 ^{22/9}, † 1823 ^{24/8}, dotter af Hampus Kalmborg, major vid Smålands kavalleri, och Eleonora Benedicta Braun, adl. ätten 1091. — *Barn*: *Hampus Gustaf*, komminister i Vist. *Fredric Wilhelm*, f. 1798 ^{25/1}, kommissioner i Östergötlands län, bosatt i Skeninge, † 1808 ^{30/3}. *Wilhelmina*, f. 1799 ^{10/3}, † 1810 ^{2/4}. *Otto*, f. 1800 ^{5/6}, underlöjtnant vid 1:a Hsgr-reg., † 1871 ^{28/5}. *Henrik Gustaf*, kyrkoherde i Hörsne, Visby stift. *Thure*, kyrkoherde i Levide, Visby stift. *Jonas August*, f. och † 1806 ^{23/8}. — Om denna släkt *Bergman* se Setterdahl, Östg. nat. i Lund, sld. 306. Gotländska släkter, sld. 58 och Svenska Släktkalendern 1915—16.

Hans biografi i handskrift finnes i Stiftsbiblioteket.

Ur doktor Schenmarks MINNE öfver den afflidne må meddelas: "1779 hade han — tillfälle att visa sin behjertenhet, samt att — sjelf utöfva den oegennyttiga människokärlek, som han i predikningar yrkade. En Torpare från Näsby Herregård hade den olyckan att köra

ned, med sig och hästar, i en råk på sjön Roxen, och hade där funnit sin graf, om icke Studenten BERGMAN, på långt håll, hade sett olyckshändelsen och skyndat till hjelp. Han vågade sitt liv för att rädda Torparen. Det lyckades honom äfven att uppdraga så väl Torparen som hans hästar. Denna ädla gärning ökade han med en ny. Då Torparen, i stället för att prisa Gud och tacka sin Välgärningsman som frälsat hans liv, fordrade betalning för Selarna, hvilka vår beslutssamme Student nödgades sönderskura, för att lösa hästarna, betalte Herr BERGMAN, af sin ringa Lönebehållning, äfven deras fulla värde. När Kongl. Patriotiska Sällskapet fick kunskap om denna ädelmodiga gärning, beslöt det att låta tilldela Studenten BERGMAN en Skädepengning, att i Silfverkedja bärा på bröstet. Med all högtidlighet blef den honom öfverlämnad, i *Wadstena* Stadskyrka den 16 September 1780.

Men denna Hedersbevisning kunde dock icke ersätta den skada, hvilken Herr BERGMAN lidit på sin förut goda hälsa. I det kalla vattnet ådrog han sig en förkyllning, som angrep bröstet, blef orsak till en tärande bröstsjukdom, och således förkortade hans dagar. Med tålmod fördrog han plágorna, och ansåg derunder såsom en lisa, att bemöda sig om sina pligters iakttagande.

Vid *Eksjö* Stads- och Lands-Församlingar hade Herr vice Pastorn och Commiinistern ganska mycket arbete. Han ansträngde sina krafter, men hans svaga hälsa blef därigenom ännu svagare."

Därefter kom han till "Järeda, där han med lika lit förrättade sitt ämbete. Ofta blef han ock förordnad, att vid grannlaga Rättegångar, Inventeringar och Syner vara Högv. Dom-Capitlets Omibud, hvilket allt han väl fullgjorde till sina Förmäns fullkomliga nöje: men också till men för sin svaga hälsa."

När han skulle tillträda detta pastorat, "försvagades hans hälsa af tillstötta bekymmer, så, att han misströstade sig kunna uppleva flyttningstiden. Han tillfrisknade dock så vida, så att han kunde komma hit. Strax efter ankomsten förmådde han ännu förrätta några Prästerliga syslor, men ägde icke styrka att predika: kunde således icke hvarken sjelf få, eller gifva sine Åhörare den fägnad att offentligen hälsa dem.

Ehuru Herr Kyrkoherden sjelf betygade sig icke känna några egentliga plágor, blef han dock dagligen svagare. Förgäves blefvo läkemedel använda. Han emot tog dem, för att göra sin älskade Maka och Söner till viljes; men sjelf fann han alla naturliga medel otillräckliga. Hos den rätte Själaläkaren och Försonaren Jesum Christum, till hvilken han, såsom en Evangelisk Predikare, alltid anvist sina Åhörare att vinna hjelp i all andelig nöd, sökte och fann han ro till

sin själ och frimodighet emot döden. Han tröstade dock dem, som i verlden varit honom kärast, att *Gud är Eukors försvar och Faderlösas Fader*. Dem, sina Välgörare, sin Församling, sina Slätingar, Vänner och alla människor, tillönskade han vår Herras Jesu Christi nåd, *Guds kärlek och den Helige Andes delaktighet*. I denna sinnesförfattning led han tåligt den, dagen före dödsdagen, påkommande blodhostning, och det plågande håll, som ändade hans lidande följande dagen, — klockan ellosva förmiddagen."

Fr. tr. utg.: Tal på vers vid Capitainens och Riddarens af Konungens Svärdsorden välborne herr *Fr. Gust. von Baumgartens* graf i Mörbylanda d. 1 Nov. 1791, Calmar s. Å. Tal, då høgstalig Konung *Gustaf III:s* Döds-Beredelse i Locknevi kyrka uppförtes d. 22 April 1792, Sthlm s. Å.

27. Benet Kuhlers, 1819. Se kyrkoherdar i Vånga.

1821 - 1828
1828 - 1823

28. Olof Hjorton, född på Kolstad i Risinge 1780 7/11. Föräldrar: Olof Hjort, då trädgårdsmästare därstädes, sedan borgare i Norrköping, och Maria Håkansdotter. Student i Uppsala ht. 1802; prv. 1805 7/12; past-ex. 1812 26/2; kyrkoherde i Trehörna 1817 28/5, tilltr. genast; kyrkoherde här 1827 25/4, tilltr. 1828; prost 1839 24/4. — Kalades att aflägga prof till kyrkoherdebefattningen i Norrköpings Hedvig 1813 och i Västervik 1815. † 1873 29/12. — En minnesvård finnes på hans och hans makas hviloläger.

Gift 1817 8/7 med *Clara Sophia Rendahl*, f. 1794 10/9, † 1871 10/5, dotter af Per Rendahl, kronobefallningsman i Göstrings härad, bosatt i Bjällbo, och Maria Wikbom. — *Barn*: *Per Olivier*, kyrkoherde i Torpa. *Carl August*, f. 1820 14/3, källarmästare, sedan husägare i Sommen, † 1912 10/6. *Ulrica Wilhelmina*, f. tv. 1821 12/12, † 1893 15/5, gift 1847 30/5 med Carl August Billsten, godsägare på Täby härstädes. *Sophia Mathilda*, f. tv. 1821 14/12 (!), † 1848 20/4. *Fredrik Wilhelm*, f. 1824 20/12, järnvägsbokhållare, † 1910 10/9. *Adolph Philip*, f. 1829 10/3, † 1890 13/10. *Maria Charlotta*, f. 1832 25/8, † 1841 18/4.

29. Carl Fredrik Petersson, född i (Harstad, nu) Väderstad 1830 17/8. Föräldrar: Peter Nilsson, landbrukare i Skeby, och Anna Maria Hansdotter. Efter studier i Linköping student i Uppsala vt. 1852; teor. teol. ex. 1856 17/6; prakt. teol. ex s. Å. 15/12; prv. 1857 19/7; komminister i Normlösa och Herrberga 1861 29/4, tilltr. s. Å.; past-ex. 1870 11/6; kyrkoherde här 1874 27/7, tilltr. 1878. † 1901 3/9. — En minnesvård utvisar hans och hans makas hvilorum.

1824 - 1901

Gift 1861 28/7 med *Anna Lovisa Wilhelmina Grevillius*, f. 1828 30/5, † 1908 26/2, kyrkoherdedotter från Veta. — *Söner*: *Carl August Sederblad*, f. 1862 9/4, stud. i Ups. 1881, med. lic., stadsdistriktsläkare i Linköping, järnvägsläkare, om hvars barn se Sv. Släktkalendern 1913 och 1917. *Ivar Claes*, f. 1864 29/5, † 1879 12/6. *Herman Fredrik Sederblad*, f. 1866 7/8, tandläkare i Örebro.

14. **Benct** (Kullander, sedan) **Kuhlers**, född i Kullerstad 1761^{19/5}. Föräldrar: Jonas Benetsson, bonde i Odensåker, och Elisabeth Jonsdotter. Student i Upsala i April 1788; prv. 1791^{11/11}; huspredikant på Torönsborg i Skälvvik 1795; komminister i Styrestad 1807^{24/10}; tilltr. 1809; komminister här 1810^{7/2}, tilltr. genast; past.-ex. 1816^{18/5}; kyrkoherde i Täby 1819^{8/4}, tilltr. 1821; kyrkoherde här 1826^{27/5}, tilltr. 1828. † 1848^{5/7}.

Gift 1798^{28/5} med Maria Christina Grönlund, f. 1774^{18/8}, † 1851^{23/4}, kyrkoherdedotter från Täby. — Barn: Gustava, f. 1798^{10/8}, † 1840^{19/8}, gift 1822^{14/2} med Sven Abraham Ljungholm, bonde i Österskam i Östra Ny. Anna Lovisa, f. 1801^{21/4}, † i Söderköping 1810^{24/8}. Gustaf, f. 1804^{20/1}, bruksbokhållare på Värmdö, dit han flyttade 1841. Axel, f. 1806^{14/12}, † 1807^{9/5}. Christina Charlotta, gift 1) med U. V. Crohn, komminister i Kimstad; 2) med A. M. Lidén, kyrkoherde där. Axel, f. 1811^{4/9}, stud. i Ups. 1835, tf. kronofogde i Hammarkind och Skärkind 1849—1853, hvarefter han spärlöst försvinner. Adolph, f. 1814^{14/3}, flyttade till Nyköping 1832. Anna Lovisa, f. tv. 1817^{15/9}, † s. å. 4/10. Carl Ludvig, f. tv. 1817^{15/9}, handelsbokhållare, † 1846^{30/4}.

På grund af biskoplig befallning måste han vid prästvigningen förändra sitt namn.

Om honom yttrades vid prästmötet 1902 bland annat: "Blid, stilla och tillbakadragen framskyntar — gestalten af kyrkoherde C. F. · P. — Själf häller han sig gärna blygsamt i skuggan, men han tål väl, att vi se honom på närmare håll, och hvarken han eller vi förlora därpå.

Liksom öfver hans yttre bana och lif låg det oft stilla lugn breddt äfven öfver hans intre människa. Af allvarligt lynne, genomskintradt af intre glädje, finkänslig och öppen för intryck från det skönas värld, framträddé denna hans intre människa, klädd i ett urbant skick, under gestalten af en — kanske något flegmatisk — men mycket sympatisk personlighet.

Med de gåvor, han fått, verkade han redbart och samivetsgrannt i sitt kall, liksom ock i de kommunala uppdrag, honom onibetroddes, och förvärvade han sig sina församlingsbors trofasta tillgifvenhet. I besittning af sångens gävva förhöjde han därmed i yngre dagar såväl gudstjänstlivet som familjelivet, liksom han ock intill sin ålders dag höll sitt hem omgivet af en värdad hortikulturs trefnad.

Efter ett ganska långt, tåligt buret lidande insounade den fridsamme mannen stilla, som han lefvat, i frid."

30. *John Fredrik Holmberg*, 1902—1913. Se kyrkoherdar i Roxlösa, II: 472. 1902 - 13

Kyrkoherde Holmberg afled 1917 ^{16/6} och begr. af prosten Fjetterström ^{22/6}. Väns

Om honom läses i Svensk Kyrkotidning N:o 26 s. Å.: "Han hörde till dem, som stilla och pliktroget utöfva sin kallelse utan några uppseendeväckande åthäfvor. Men härunder förvärvade han sig stor aktning och ett välförtjänt förtroende. Och den lyckan kom honom till del, att han erhöll sina båda befordringar som kyrkoherde genom kallelse till fjärde prospredikant. Hans lugna, gedigna personlighet var lämpad för arbetet bland Östgötaslättens folk och uppskattades af detta. Oväntadt tidigt har dödsbudet kommit, och stilla saknad fyller mångas hjärtan i församlingarne och i vänkretsen. Ps. 275, som stod under annonson om hans frätfälle, är ett skönt uttryck för hans verksamhet och lefnadsgärning."

b. Komminister.

Laurentius in Memma underskref Uppsala mötes beslut 1593.

c. Huspredikant på Almstad.

Anders Magnus Nystrand, född i S:t Lars 1809 ^{12/4}. Föräldrar: Johan Nystrand, inspektör, och Anna Månsdotter. Student i

22. **John Fredrik Holmberg**, född i Norrköpings S:t Olai 1866 ²⁰/₅. Föräldrar: Johan Erik Holmberg, apotekare, och Betty Ottilia Sandberg. Efter studier i födelsestaden stud. i Upsala ht. 1885; teol. fil. ex. 1887 ²⁷/₅; teor. teol. ex. 1890 ³¹/₁; prakt. teol. ex. s. å. ⁶/₁₂; prv. 1891 ¹/₂; komminister i Hof och Appuna 1895 ³¹/₈, tilltr. 1896; kyrkoherde i Täby (4:de profspredikant) 1902 ¹²/₈, tilltr. 1904; kyrkoherde här (4:de profspredikant) 1912 ²³/₉, tilltr. 1913.

Gift 1896 ³/₆ med Maria Kinnander, f. 1875 ⁸/₁₁, kyrkohereddotter från Häradshammar. Barn: Erik Harald Fredrik, f. 1897 ²⁸/₃, teol. stud. i Upsala sedan 1915. Dagmar Maria, f. 1898 ²⁵/₈, skrifbiträde i Postsparkbanken i Stockholm. Ragnhild Maria, f. 1900 ¹⁴/₄. John Erik, f. 1907 ⁵/₇. Brita Maria, f. 1908 ⁹/₁₀. Bengt Gustaf Otto, f. 1911 ²/₈.

Fr. tr. utg.: Predikan på All-Helgona dag (i "Predikningar af svenska prästmän"). Ett hundraårsminne (i Julhälsningar 1916).

Upsala ht. 1829; prv. i Strängnäs till huspredikant här 1833 ¹⁸/₁₂; infödingsrätt i Karlstads stift 1835 ²⁸/₁₁; komminister i Frändefors af nämnde stift 1858. † 1867 ¹⁸/₃.

Gift med Märta Elisabeth Petersson.

d. Huspredikant på Mem.

1824 - 30

Samuel Gustaf Engdahl, född i Linköping 1799 ¹⁵/₈. Föräldrar: Samuel Engdahl, trädgårdsmästare, och Brita Christina Carlsdotter. Student i Upsala ht. 1818; prv. till huspredikant här 1824 ²/₅; kateket i Storkyrkoförs. i Stockholm 1830; past.ex. 1831 ²³/₉; amanuens vid Stockholms stads konsistorium 1832; tjg. e. o. hospredikant 1833; notarie i Hofkonsistorium 1834; kyrkoherde i Riseberga och Färingslösa af Lunds stift 1836, tilltr. 1837; prost 1844; kontraktsprost i Norra Åsbo kontrakt 1845—1859; tjänstfri och bosatte sig i Lund 1851. † i Helsingborg 1868 ¹⁰/₄.

Gift 1837 ¹⁰/₃ med Anna Christina Bundsen.